

ZNAČAJ RANOG LOGOPEDSKOG TRETMANA

Govor je viša psihička aktivnost čovjeka. Osnovni simboli u ljudskom govoru su riječi. Govor se razvija sustavno i predvidivim redoslijedom

Osjetljivo razdoblje za usvajanje govora je u ranom djetinjstvu. Prema E.H.Lennenberg (Spencer, 2001), kritični period u kojem djeca započinju govoriti nalazi se u rasponu od 18-24 mjeseci poslije rođenja.

Dijete prvu riječ može izgovoriti sa 9 mjeseci, ali i sa dvije godine, a da kasnije postigne normalan govorno-jezični razvoj. Zato kažemo da kašnjenje u razvoju govora može biti individualna razvojna karakteristika , ali i poremećaj.

Postavlja se pitanje kako prepoznati da li se radi o poremećaju ili razvojnoj karakteristici?.

Poznavanje i prepoznavanje ranih pred pokazatelja jezično-govornih poremećaja izuzetno je važno jer rana identifikacija poremećaja omogućava pravodobnu terapiju i savjetovanje, omogućava prevenciju teškoća koje se mogu javiti kao nadogradnja na sporiji jezično govorni razvoj, a roditeljima pruža sigurnost i opuštenost u komunikaciji sa djecom.

ZABRINJAVAĆE-NA ŠTA OBRATITI PAŽNJU!!!

- Ako dijete šuti veći dio vremena i ako je samo, ako ne razvija kontakt očima , ako ne reaguje na buku.
- Ako se dijete ne upušta u interaktivnu igru sa odraslima.
- Ako dijete nije počelo ili je prestalo da brblja.
- Ukoliko ne pokazuje dosljedne reakcije na buku.
- Ako dijete ne pokušava komunicirati niti pokazivanjem niti vokaliziranjem.
- Ako dijete nije sposobno dati odraslomu poznatu igračku na verbalni zahtjev,čak ni kada je taj zahtjev praćen gestom.
- Ne pokušava oponašati govor odraslih.
- Nije zainteresovan za govor.
- U koliko ne razumije obične zapovjedi i pitanja(sjedi,gdje je tvoj nos?).
- Ako se ne služi riječima da bi izrazilo svoje potrebe.
- Ne pokušava oponašati riječi odraslih.
- Ne može identifikovati slike i predmete,mumlja i pokazuje predmete a ne služi se prepoznatljivim rijećima.
- Ne služi se raznovrsnim glasovima govora.Izgovara tek jednu ili dvije riječi (mama,pa-pa, i to vrlo rijetko).
- Ukoliko nema porasta opsega i raznovrsnosti vokabulara,u koliko ne vezuje dvije riječi.Ne posjeduje govor koje druge osobe osim majke mogu razumjeti.
- Ako ima nerazumljiv govor,
- Ako su mu vokabular i rečenice konstrukciski siromašne,
- Ako ima teškoća u postavljanju i odgovaranju pitanja,
- Ako postoji izražena i produžena nefluentnost govora,
- ako se jevljavaju eholalije,

- ako slabo razumije jednostavne rečenice.
- ukoliko nije sposobno ispričati kratak tok događaja
- ukoliko ima teškoća u razumjevanju složenih jezičnih konstrukcija
- ako mu je govor nerazumljiv
- ako se ne gubi nefluentnost
- ako postoje teškoće u razumjevanju sa drugom djecom

Ciljevi ranog tretmana:

- Individualni programi, ciljevi i zadaci
- Razvijanje govora
- Poboljšanje govorno jezičke komunikacije
- Razvijati kod djeteta slobodu govornog izražavanja
- Komunikacijom podići nivo socijalizacije
- Ospособiti dijete da istražuje, da razumije i da se prilagodi zahtjevima komunikacije

GANI TRETMAN-STIMULACIJE

Istraživanja rane kognicije i učenja unaprjedilo je razumjevanje komunikacijskog i jezičkog razvoja (Meltzoff 1999) te dovelo do novih praktičnih doprinosova dijagnostici i terapiji komunikacijskih poremećaja u ranoj fazi njihova razvoja (Oller, Eilers, Neal, Schwartz 1999).

Ključno je pitanje koje sastavnice predverbalne komunikacije imaju dokazanu i relativno visoku prognostičku valjanost za kasniji jezični razvoj.

Razvoj opšte motorike tijela i govornih organa

Razvoj akustičke percepcije

Razvoj vizuelne percepcije

Razvoj sposobnosti za koncentraciju pažnje

Razvoj inteligencije

Razvoj reagovanja tjelesnim pokretima

Razvoj reagovanja osnovnim glasom i govornim pokušajima-vokalizacija,brbljanje,faza slogovanja, verbalno razdoblje

Stimulativne podsticajne vježbe :

Akustičke vježbe

Vežbe vizuelnog opažanja

Vježbe fonacije

Vježbe govornih organa

Vježbe shvatanja riječi

Govorne imitacije

Početno progovaranje

Akustičke vježbe

Za razvoj govora posebno je važan sluh.

Posebno je važan napredak u slušnoj osjetljivosti tokom prve dvije godine.Djeca u toj dobi posebno su osjetljiva na one karakteristike zvukova koje su važne za percepciju govora.

Skretati djetetu pažnju na jake zvukove i šumove:

- Lavež psa, kukurikanje pjetla, glasanje životinja.
- Automobilska sirena
- Zvuk aviona
- Tapšanje dlanovima
- Kucanje na vrata
- Izazivanje zvuka na različitim muzičkim instrumentima
- Lupkanje po stolu
- Zvono telefona
- Glas majke, oca,vaspitača

- Slušanje logopedove pjesme
- Slušanje malih ritmičkih recitacija uz takt i melodiju
- Slušanje dozivanja vlastitog imena,imena djece iz grupe
- Slušanje naziva predmeta koje dijete često upotrebljava
- Prepoznavanje istih zvučnih instrumenata prema zvuku

VJEŽBE VIZUELNOG OPAŽANJA

- Posmatrati sliku koju logoped objašnjava: pas, maca, bato, seka, lopta itd.
- Pokazivati mu predmete jarkih boja (lopta, balon, kolica)
 - Redati predmete po veličini

- Učiti ga da opaža prisustvo drugih lica:djece iz grupe, vaspitača,nagovještavati njihov dolazak i odlazak
- Učiti ih da pronalaze imenovane slike
- Staviti igračku pred dijete da je fiksira, zatim je pomješati sa ostalim igračkama pa tražiti da je pronađe
- Vježbati da prepozna svoju odjeću
- Da prepozna svoje mjesto prema oznaci
- Da prepozna imenovane boje, predmete

VJEŽBE FONACIJE I VJEŽBE GOVORNIH ORGANA

- Disanje na nos
- Imitiranje pokreta žvakanja
- Jako otvaranje usta i snažno stezanje usana
- Pućenje usana, poljubac, imitiranje sisanja
- Grickanje donje usne
- Isturanje i uvlačenje jezika
- Vježbe za kontrolisano usmjeravanje vazdušne struje putem duvanja u trubu ili frulu, duvanje u pištaljku,u balon
- Duvanje papirića

-Podržavanje zvuka motora bilabijalnim r

- Mlijackanje gornjom površinom jezika u dodiru s površinom tvrdok nepca
- Usisavanje i izduvavanje vazdušne struje
- Ako dijete nije sposobno da podnese pokrete govornih organa treba da prođe kroz neku vrstu pasivne gimnastike

Vježe shvatanje riječi,imitacije i početno progovaranje

- Vježbe izvršavanja naloga-razumjevanje govora. Prije prelaska na aktivne gorovne vježbe dijete mora naučiti da izvršava naređenja. Time provjeravamo njegovo shvatnje i pripremamo ga za saradnju na govornom planu
- Daj mi loptu, lutku kocku
- Gdje je lopta, kocka, auto

- Razvija se bolja pažnja za smisao riječi i pristaće da izvršava govorne zahtjeve
- Ukoliko dijete nije u mogućnosti da samo pronade ili odradi zadatak dužni smo mu pomoći
- U početku se djetetu ponudi jednostavniji zadatak samo sa jednom radnjom
 - Jača se emotivna strana djeteta, emocija pomaže djetetu signalizirati okolini svoje potrebe i stupiti u sve složeniji odnos s okolinom.
 - U igri dijete uživa i prije dolazimo do spontanog glasanja kroz afektivne reakcije.
- Nagrada u vidu aplaudiranja "Bravo" djeluje takođe stimulativno, zato je često treba koristiti
- Pomoći djetetu u pronalaženju rješenja za izvršavanje naloga, nekoliko pokazivanja ohrabrit će dijete i postaknuti da i ono samo uradi isto.
- Imitacija je jako bitna i jedna od početnih faza za dobijanje verbalnih odgovora. Ukoliko je dijete sposobno da imitira počenje da koristi neverbalnu komunikaciju koja vodi do verbalne a to je znak da dijete razvija razumjevanje.

Logoped će ga navići na geste ako pokazujući i imenujući predmete, pokazuje i šta se sa njima radi.

Odvikavamo ga od geste kad smo sigurni da je dijete stiglo do tog nivoa da može da formira elementarnu riječ.

- Vježbe pred ogledalom su još jedan stimulans koji pomaže djeci da dožive sebe i drugog
- Prolazak kroz sve ove vježbe i faze razvoja dolazimo i do korekcionog postupka, tj rada na korekciji glasova i proširivanju rečenice i smislenoj funkcionalnoj upotrebi govora i jezika

ZAKLJUČAK

Odgovor na pitanje može li se predvidjeti jezični razvoj prije negoli dijete progovori je potvrđan. Usvajanje jezika je kontinuirani proces koji se odvija i tokom predverbalne komunikacije, te su različita obilježja predverbalne komunikacije u pozitivnim korelacijama sa kasnijim jezičnim razvojem. Međutim neka razvojna dostignuća iz razdoblja predverbalne komunikacije nužna su prepostavka za jezični razvoj, te u njihovom odsustvu nije moguć uredan tok usvajanja jezika, te su oni stoga predpokazatelji poremećaja.

Ranom intervencijom i pružanjem ranog logopedskog tretmana mogu se potpuno izbjegći ove teškoće ili smanjiti na najmanji mogući nivo, te pomoći dijetetu da unaprijedi svoju komunikaciju.